

«Visnykiivtsiv» and essays by the author are presented, in which there is an artistic, figurative and poetic, literary-critical and journalistic embodiment of conceptual ideas of «Visnistva». The work «On the Guard of the Nation» is analyzed in order to comprehend the of originates and the formation of Ukrainian literature, its purpose and the mission of the writer.

Key words: *essay, «visnistvo», concept, literary-critical review, national myth.*

Дата надходження статті: «29» березня 2018 р.

Дата прийняття до друку: «12» квітня 2018 р.

УДК 811.1:81'42

ЛЮДМИЛА ДЖИГУН,

кандидат педагогічних наук, доцент

(м.Хмельницький)

Образ реальних персонажів і образ автора мемуарів як синкретичне явище

У статті доведено, що авторська суб'єктивність організує твір, породжує його художню цілісність і має різні форми. Спрямованість мислення Д.Гуменної, О. Ізарського, Ю. Шевельова, С. Риндика на той чи інший предмет, дію, явище виформовується в думку, яка зафіксована на папері і є результатом інтенційної комунікації у формі монологу, я-висловлювань. У такий спосіб особисте ставлення до предмета зображення, втілено в мовній структурі твору, є образом автора, його певної світоглядної позиції. Узагальнено загальнотеоретичні проблеми поетики автобіографізму мемуарного жанру, зокрема щоденника, мета якого має перспективу оприлюднення, а відтак втрачає такі ознаки, як таємничість, приватність, інтимність.

Ключові слова: *автор, мемуари, поетика, жанр, стиль, структура, авторська суб'єктивність.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Актуальність дослідження полягає в тому, що сьогодні українська мемуаристика посідає важливе місце в національному культурно-гуманітарному та літературному просторі України; мемуарні твори успішно використовуються для реконструкції ментальності та різноманітних історичних досліджень, відтак діяльність письменника-мемуариста зумовлюється подіями національної історії, суспільними чинниками

епохи, в якій вони творчо працювали. Водночас зазначимо, що вивчення української мемуарної літератури є явищем спорадичним, а спогадові твори діаспорних письменників й поетів. Тому актуальною залишається проблема наукового осмислення не лише еволюції української еміграційної мемуаристики, а потрактування образу реальних персонажів й образу автора як синкретичного явища.

Аналіз досліджень і публікацій... Суб'єктивна мемуаристика забезпечує можливість встановлення істини, занурення в об'єктивний світ історії, внутрішній світ автора і персонажів. Теоретичні принципи мемуарної спадщини письменників оприявлено у працях, авторами яких є О.Галич, Д.Затонський, Н.Ігнатів, Г.Мережинська, О.Воропай, Г.Костюк, Т.Гажа, В.Пустовіт, А.Ільків та інші. Загальнотеоретичні проблеми мемуарного жанру розроблено в дослідженнях зарубіжних літературознавців Н.Банк, В.Барахова, П.Басинського, М.Борщаговського, Л.Гінзбург, М.Голяшевської, С.Екштут, В.Кайзера, С.Рудзівської, Н.Смолякової, А.Тартаковського, І.Янської. Проте заявлена нами проблема дослідниками комплексно не розглядалася, перебуває поза науковою рефлексією.

Формулювання цілей статті... Мета статті – схарактеризувати на конкретних прикладах образ автора й образ персонажа як синкретичне явище мемуарної прози.

Виклад основного матеріалу... Автобіографічні свідчення демонструють подекуди мисленнєві структури, подібні, а то й тотожні до тих, що оприявлені в художніх чи небелетристичних творах. Ю.Лотман зацентровує на тому, що мова мистецтва увиразнює найзагальніші аспекти картини світу – її структурні принципи. Науковцю йдеться про те, що знакова природа художнього тексту двояка: з одного боку, текст удає саму реальність, видає себе як такий, що має самостійне буття, незалежне від автора, як річ серед речей реального світу. З другого – текст постійно нагадує, що він – чийсь витвір і щось означає. У цьому подвійному насвітленні виникає гра у семантичному полі «реальність-фікція». Поєднання «речей» і «знаків речей» (колаж) в єдиному текстовому цілому моделює подвійний ефект, зазначаючи одночасно й умовність умовного, і його безумовну оригінальність. Відтак науковець приходить до висновку, що документи факту в культурному полі впливають на оригінальність прози nonfiction. З погляду вченого, на функції «речей» (реалій із зовнішнього світу, а не створених рукою автора тексту) можуть бути документи – тексти, оригінальність яких у цьому культурному контексті поза сумнівом [11, с. 74].

Отже, автобіографічні тексти є цікавими, бо в них стисло, але емко розміщено образну ієрархію художнього світу митця. В мемуарній літературі, як і в чисто художній, змодельовано моральні аспекти науково-пізнавальної, професійно-трудової, сімейно-побутової людської діяльності. Прикметно, що й дія, і відсутність дії є вчинком особистості. Остання підпорядкована функції свідомості в ракурсі мисленневих, чуттєвих, вольових складників та об'єктивації в результаті свідомості. Йдеться про те, що діяльнісна поведінка людини формує сегменти вчинків, які підпорядковані наявності певних мотивів, цілей, заради якої мети вони здійснюються. Автобіографічні тексти діаспорних письменників свідчать, що їхня мета емігрувати за кордон була єдиною: змінити територію підневільної творчої особистості, на середовище «безгрунтя» заради задоволення внутрішньої свободи митця – працювати і мислити вільно у вільному світі. Про емігрантське життя чітко й лапідарно переповила у чотиривіршці Галина Журба, передавши читачам екзистенційні порухи серця, йдучи «спогадам власним назустріч»: «Мандрувати приємно самій, / у чоботях, кожусі та хустці; / чужиною, полями, в зимі / йти лиш спогадам власним назустріч» [8, с. 2].

Олекса Гай-Головко 1949 р. прибув до Канади, поселився у Вінніпезі, де був співредактором «Українського голосу» (1950–1952), затим працював на дослідній станції Канадського департаменту агрокультури (1956–1975) до виходу на пенсію. Крім художніх творів, він є автором спогадів «Смертельною дорогою» (Вінніпег, 1979; Тернопіль, 2001), «Поединок з дияволом» (1950). У «Поединку...» увиразнено образ автора в ракурсі екзистенційному через власне Я-его та порівняльному Я – Інший : «Коли я став свідомий, почав боротися. Після московсько-комуністичної навали в Україну я примусово став громадянином Советського Союзу. Моїм найбільшим нещастям у Советчині було моє соціальне походження. Я народився в родині сільського дяка. Священики, дякони, дяки та їхні діти, як і ліпші господарі, що їх комуністи назвали куркулями, були в Советчині найнещасливіші люди. Поганий господар ліпше поводився з худобою, як збісілі большевики з цими людьми. Ці нещасні, обездолені, принижені були без суду засуджені до кари смерті.

Бувши пильним і уважним учнем, я скорше за інших дітей з усією щирістю впивався комуністичною «релігією». Незабаром я став абсолютно переконаним, що лише в Советчині чудове життя, а в усьому буржуазному світі страшні злидні. Що в нас кожний працюючий має хліб, штани, сорочку й черевики, а в буржуазному світі крім череватих буржуїв усі люди голодні, голі й босі. Що в нас працюючі живуть у

хатах чи у землянках, а в буржуазному світі сплять на вулиці, у підземеллях, у канавах, а буржуї – у віллах і палатах. Що в нас кожний має працю, а там багато безробітних, і коли вони просять праці, то поліцаї їх розстрілюють на вулиці» [5]. Опинившись за кордоном, письменник наочно переконався у брехливій більшовицькій пропаганді, яка контрастує реальному світові.

У спогадах «Смертельною дорогою» прозаїк через літературний автобіографізм трансформує моральний абсолютизм, який перебуває в трьох формах: абсолютне добро як регулятивна ідея, воно наче й невизначене, але світле, він пише літературні портрети Ю. Ружанського, П. Панча, О. Влизька – реальних персонажів, які сприяли його становленню як письменника, підтримували творчі починання, схвалювали твори О. Гай-Головка до друку; абстрактне поняття добра як загального морального закону, що слугує орієнтиром в житті; особистісний абсолютизм – пережитий і втілений у долі автора, його абсолютизм – це моральна радість від творчого процесу, творчого розкриття душі на чужині. Письменник залишив після себе велику спадщину, серед якої є чимало листів, щоденник, спогади, своєрідні маркери селективної пам'яті.

До речі, Стефанія Андрусів у післямові до книги спогадів Л. Палій «Дитинство, замечене часом» вбачає у селективності пам'яті етичний показник, бо «щось ми пам'ятаємо, а чогось не хочемо пам'ятати» [1, с. 84]. Про етику автобіографічного жанру свого часу писав Ф. Лежен, зазначаючи, що писання про себе – це завжди втягування до своєї історії інших, близьких нам і не дуже, людей, які не завжди хочуть, щоб їхнє приватне життя ставало надбанням суспільства [9, с. 120]. Так ось, спогади Ліди Палій є намаганням віднайти свій ообраз в дитячому віці у Львові, де минули її дитячі роки (не юні, бо покинула Львів в 13-річному віці). Якщо йти за визначенням Ф. Лежена, то її твори автобіографічного жанру слід розглядати як «документ» епохи, в якій жила письменниця, а не як самостійний твір. Читачі не готові сприймати мемуари «Дитинство, замечене часом» власне як твір автобіографічного жанру, а як «продукт літератури» з елементами вимислу. З літературознавчої точки зору образ письменниці власне прочитується як автобіографія – жанр літературний – центральним персонажем якої є сам автор. Наративні стратегії текстотворення, художнього розповідання укладаються в довільній формі.

Не лише у спогадовій літературі, а й в епістолярії письменниця розкриває автобіографічні елементи, окреслює багатовекторність наративного дискурсу, окреслюючи базові наративні тактики, зокрема подієву, комунікативну, функціональну, естетичну, метанаративну

стратегії. Останню визначаємо за способом організації подій, фактів під час оповіді з метою трансформації правдивості в параметри нефікційного твору, репрезентації наративного типу щодо іманентної (внутрішньо притаманної) природи розповіді. Так, у листі (22.02.2013) до В. Мацька зізнається: «Дуже вдячна була б за книжки, про які пишете. Тепер, попрошу Вас Вашу адресу. Хотіла би післати Вам мою книжку «Сторонами Йшла Гроза» (Мало бути «Стороною») Книжка вийшла 2008 р. в Києві. Це свого роду моя автобіографія, в якій знайдете відповідь на деякі Ваші питання, про батька та про нашу еміграцію.

Стосовно моєї творчості, згадаю тільки, що почала друкуватись в «Сучасності», а перша моя книжечка подорожних спогадів «Мандрівка в Часі і Просторі» появилась в 1973 році. Від того часу видала 10 книжок прози й поезії. Перед кількома днями повідомили мене, що я одержала мистецьку премію «Глодоський скарб». Може виберусь у квітні до Києва, однак непевна, бо я вже в старшому віці і терплю від болів артриту». В іншому листі (12.03.2013) доповнює автобіографічні компоненти, що ними зацікавився адресат: «З цікавістю читаю Вашу книжку. В середу думаю дістати щось Качуровського. Я працюю (безплатно) раз у тиждень в Українському Документаційному Центрі, і в тому будинку є українська книгарня. Питаєте, чи живу з батьками. Ні. Батьки померли, мамі було рівно 100 років, а батько відійшов відносно молодим. Щоби поінформувати Вас дещо про моїх батьків, скопіюю мій допис із «Березоля» і пішлю Вам поштою. Живу сама, маю гарне помешкання з видом на дерева, а тепер, зимою, коли опало листя, є ялинка під вікном. Це важливе для мене. Я працювала дизайнером й ілюстратором у фірмі, до якої належали всі електричні станції в Онтаріо – «Ontario Hydro» [10].

За визначенням Т. Черкашиної, мемуари є прозовою нефікційною розповіддю автора про реальні історичні, соціальні, культурні та інші події, учасником або свідком яких він був особисто та про видатних людей, з якими його зводила доля. У мемуарному творі автор, який водночас є наратором, виступає в якості свідка оповідуваної історії [14, с. 303]. У спогадовій літературі Ю. Шевельова, О. Ізарського, І. Огієнка, Я. Рудницького, І. Косач-Борисової, А. Франко-Ключко та інших є цікаві епізоди зустрічей з видатними історичними особами. З відомими письменниками зводила доля С. Риндика, зокрема він добре знав Остапа Вишню, особливо його перші кроки в українській літературі, коли він перебував на Поділлі в роки національно-визвольних змагань. Після смерті гумориста, С. Риндик в журналі «Нові дні» надрукував «Спогад про Остапа Вишню», вказує конкретну дату зустрічі, образ

письменника, штрихово характеризує його творчість: «З Остапом Вишнею я познайомився в поїзді Міністерства Шляхів УНР під час переїзду з Києва до Кам'янця на початку 1919 року. Це був ще молодий чоловік, дуже веселий і великий майстер оповідати дотепні історії. Хто тоді міг сподіватися, що з нього вийде колись неабиякий письменник – Остап Вишня? Одного дня він показав мені пару гумористичних рецензій на твори Михайла Семенка – «Геро задається» чи «Геро мертво петлює». Це сталося, мабуть, тому, що я безнастанно радив йому записувати все те, про що він оповідає, і таким чином випробувати, чи не має він письменницького таланту. Ці рецензії були дуже дотепно написані, і я був ними захоплений, а Губенко аж сяяв від щастя. Згадую це не тому, щоб показати, що я мав якийсь вплив на Губенка і тим приписати собі певну заслугу. Я певен, що Губенків талант проявився б за всіх і всяких обставин і умов. Раніше чи пізніше він примусив би Губенка взятись за перо, незалежно від того, чи хтось радив йому, чи не радив писати. Свої гуморески Губенко друкував у місцевій газеті «Українська Громада», в органі есерівської партії. Це був чистої води патріот. Свої гуморески він підписував псевдонімом «Павло Грунський». І це ім'я було дуже популярне в Кам'янці. Дякуючи йому, газета була дуже читана, дарма що через брак добрих складачів та інших фахівців газетної справи робилася дуже неохайно. Найкращим твором Павла Грунського було довше оповідання під назвою «Одруження», де автор піддав жорстокій критиці польсько-український альянс, на підставі відомого «Варшавського договору». Це оповідання появилось восени 1919 року вже під час окупації Кам'янця поляками. Одначе, оскільки мені відомо, воно не викликало з боку поляків ніяких репресій. Боюся, що це оповідання і взагалі всі інші писання, друковані в Кам'янці і підписані Павлом Грунським, пропали з приходом Москви. Літом 1920 року Павло Губенко покинув Кам'янець і подався на схід. Прощаючись зо мною, показав мені банкнот на п'ять фунтів стерлінгів. Це було єдине його майно на непевну дорогу. Я не запитував, чому він їде на схід. Тоді багато так зробило. Політична ситуація була така, що майже не давала ніяких надій на успішний кінець нашої боротьби з Москвою. Я думаю, що велика популярність Остапа Вишні була головним чином наслідком великої досконалости й краси його мови» [12, с. 9–10].

Позаяк спогади атрибутують залишки колективної пам'яті, то вони, безумовно, прокладають місток від індивідуальної пам'яті до історії. Рецепція множинних спогадів створює матрицю дихотомії з часовим відтинком: «первинні спогади» або затримка пам'яті (ретенція) і «вторинні спогади» або відтворення, відновлення пам'яті (репродукція).

І якщо ретенція спирається лише на чуттєве сприйняття, репрезентує згадану подію минулого, то репродукція відтворює події, участь у ньому суб'єкта через віддалений проміжок часу, спроектованого на сучасного й майбутнього читача. У наведеному прикладі репродукція індивідуальної пам'яті є суб'єктивною, адже з історичної відстані чимало правдивих подробиць випали з поля зору мемуариста. Так, газета називалась не «Українська громада» а «Трудова громада», що була органом Подільської губернської народної управи. Остап Вишня зчаста друкував фейлетони в щоденній газеті «Народна воля». Чомусь не згадав С. Риндик появу гумориста в Кам'янці-Подільському, який працював завідувачем Медико-санітарної управи міністерства шляхів УНР. Павло Губенко, ризикуючи життям, надавав допомогу німцям прямо в потягах, що перевозили хворих на тиф.

Сучасні дослідники розширюють біографічну канву творчості гумориста. Зокрема, І. Старенький відтворює картину літературного життя, мовляв, Остап Вишня «поніс свій фейлетон до «Народної волі». Редактор (небіжчик Часник) узяв, прочитав, сказав: «Добре». І надрукував». Проте існує версія, що в першому числі київського журналу «Реп'яхи» за 1918 рік було опубліковано памфлет «Казка (про красногвардейця)» за підписом «П. Михайлович». Та оскільки автор достатньо непривабливо змалював образ більшовика – головний герой твору Дурасик був жандармом, потім за кримінальні злочини потрапив на каторгу, а в кінці твору Ленін запропонував йому стати червоногвардійцем – Остап Вишня пізніше не згадував про цей твір, щоб не накликати біди на свою голову» [13]. У такий спосіб перекреслюється суб'єктивне «Я» наратора (С.Риндика) та його участі в становленні Остапа Вишні як письменника. Тут колективна (історична) пам'ять заступає індивідуальну.

До мемуарного жанрового різновиду відноситься щоденник, який ведеться у вигляді записів, фіксації подій, явищ, поточних справ. Постійно вела щоденник Д. Гуменна, у них авторка суб'єктивно оприявнила погляди на діаспорне літературне життя, пунктирно подаючи образ реальних персонажів, зокрема свого ж кума, чоловічого Організації українських письменників «Слово» Г. Костюка зображає таким словесним портретом: «11 квітня 73 р. От, як то вони пишуть автобіографію! Що я знаю. А що ще не знаю! Костюк («Сучасність», грудень, 1972, ч. 12) не признається, що був членом комсомольської літературної групи «Молодняк», але дуже натискає, що він учень Зерова. А то ж вони, оці молодняківці, його приятель, Петро Колесник, і з'їли Зерова. Згадає товаришку, Лесю Юровську, а Василю Ставнисту – ні, а то ж були товаришки. Про своє головування в

Богданівській управі за роки 42/43 ані слова, ні два слова, «через Київ», але чогось «тікає з гестапівського арешту». Де і коли? Не пише. Одне прицяцькував, друге приховав – вийшла автобіографія. Ніколи не чула я з уст про заслання у Воркуту і що там робив. Чи справді в шахтах? А може в канцелярії? Це вже ніхто не перевірить» [15 : 11, арк. 12]. У даному тексті, переконуємось, рефлексія викликана внутрішньою уявою Д. Гуменної про інтенційне мислення творчої особистості, як і про те, як би вона хотіла бачити прочитаний текст. Висловлюючи власну точку зору, авторка діаріуша заторкує аргументативну функцію, позаяк в її аргументах звучить раціональна концепція, підкріплена прикладами, що відомі саме їй. Оприятнені у щоденнику думки – індивідуальна точка зору.

З нашого погляду, в наведеній ілюстрації чітко зафіксовано образ автора й образ персонажа в суб'єктивному амплуа. О. Галич зосереджує увагу на самооб'єктивації автора-творця: «Образ автора» часто трактують як «відображену у творі особистість автора-творця, яка знаходить свій вияв у формі певної світоглядної позиції (точки зору), що стоїть за всім зображеним у творі» [6, с.153], тоді як В. Виноградов зацентровує на «мовному образі автора», який «об'єднує всю систему мовних структур персонажів у їх співвідношенні з наратором» [3, с. 118]. В іншій праці науковець зосереджує увагу зв'язку свідомості автора і персонажів, визначаючи образ автора як «форму складних і суперечливих відношень між авторською інтенцією... та образами персонажів» [4, с. 203]. Видається, що лише читач може на підставі повністю прочитаного тексту яскраво змодельовати із трансцендентних (поза межових) елементів образ автора. Саме тому Н. Бонєцька проблему авторського образу поєднує з потлумаченням та сприйманням, адже, коли реципієнт повністю прочитає твір, то в його свідомості залишиться «якась глибинна пам'ять», особливий «слід» (враження. – Л.Д.), тобто «образ автора» [2, с. 257].

Образ автора й персонажа може бути зображено через контрастність поглядів на певну проблему. Так, Ю. Лавріненко, прочитавши романи У. Самчука «Марія», «Темнота», «Морозів хутір» виступив проти ототожнення прозаїком національно-визвольних змагань українців 1917 – 1919 рр. із жовтневим переворотом у Росії. Історичні події не були співмірні ані в політичному, ані в ідеологічному сенсі. Про це, очевидно, не знав У. Самчук, який творив вісь свого буття в Польщі, Німеччині, згодом упродовж 1929 – 1941 рр. замешкав у Празі. Тому сприятливим часом в історії України сприймав 1905 – 1914, а не 1917 – 1919 роки. Свої погляди прозаїк розкрив у вищезначених творах, їх зокрема вклав в уста персонажа – капітана Водяного –

роману «Морозів хутір». Ю. Лавріненкові справедливо йшлося про те, що Українська революція мала інший характер порівняно з російською революцією: «Відсутність у нашій історичній та мемуарній літературі належного розуміння відмінностей Української Революції та жовтневої революції, що нею свідомо провокаційно (большевики) або несвідомо-фальшиво (інші) фірмують всі рухи на сході Європи, зливаючи їх в один казан, так званої «червоної східноєвропейської революції» [7, с. 7]. Таким чином, Ю. Лавріненко-літературознавець вважав, що У. Самчук не розмежовував ці дві різні історичні події.

Висновки... Образ автора в мемуарному тексті прочитується через суб'єктивність викладу матеріалу як і, утім, через позасуб'єктні засоби вираження свідомості спогадовця. Для реципієнта образ автора дешифрується завдяки структури нарації, стилю мови, зображення довкілля, способу моделювання характеристики реальних персонажів, себто, перед читачем постає образ автора й образ персонажів очима оповідача, якому притаманна внутрішня психологічна позиція крізь ракурс власного переживання, емоційної передачі думок, роздумів про побачене і пережите. Епічне авторське начало визначається художнім часом і простором, минулим і сучасним, між часом далеких подій і часом оповіді. Скажімо, спогади Ю. Лавріненка «Чорна пурга» надруковано 1985 р., в яких йдеться про 30-ті роки минулого століття, тобто, автор розповів читачам про вистраждане і пережите через півстоліття, з історичної відстані.

Особливість художнього часу в епічному творі пов'язана насамперед з тими елементами художньої структури твору, які передають рух і розвиток художнього світу, тобто з фабулою, сюжетом, внутрішньою композицією та композицією викладу художнього матеріалу (розповідь, опис, роздум, діалогічне чи монологічне мовлення). Образ автора і образ персонажів як синкретичне явище простежується у світогляді, світорозумінні наближеному чи віддаленому, контрастному чи ідентичному, а також в позасуб'єктних елементах таких як сюжетності, психологічних моделях образності. Синкретичність спостерігається й у внутрішній композиції спогадової літератури на рівні суб'єкт-об'єктних структурних зв'язків прози nonfiction.

Список використаних джерел і літератури:

1. Андрусів С. Післямова. *Палій Л. Дитинство, заметене часом. Спогади.* Київ: Ярославів Вал, 2006. 92 с.
2. Бонецкая Н. «Образ автора» как эстетическая категория. *Контекст-1985. Лит.-крит. исследования.* Москва: Наука, 1986. С. 241–269.

3. Виноградов В. О теории художественной речи. Москва: Высшая школа, 1971. 240 с.
4. Виноградов В. О языке художественной прозы. Москва: Наука, 1980. 360 с.
5. Гай-Головко Олекса. Поєдинок з дияволом. URL: http://kodyma.od.ua/articles.php?article_id=108 (дата звернення: 22.11.2017).
6. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2001. 488 с.
7. Дивнич Ю. На іспиті Великої Револуції 1917/18 – 1948 / Юр[ій] Дивнич. [Новий Ульм]: Україна, 1949. 69 с.
8. Журба Г. Мандрувати приємно самій [вірш]. *Наше життя*. 1952. Ч. 9. С.2.
9. Лежен Ф.В зачиту автобіографії. *Иностранная литература*. 2000. № 4. С. 110–122.
10. Листи Л. Палій. *Зберігаються в родинному архіві В. Мацька*.
11. Лотман Ю. Текст у тексті. Л. В. Завгородня. *Текстознавство: навчально-методичні рекомендації до курсу*. Черкаси: Брама-Україна, 2009. С. 63–77.
12. Риндик С. Спогад про О. Вишню. *Нові дні*. 1957. № 94 (листопад). С. 9–10.
13. Старенький Ігор. Кам'янецькі стежки Остапа Вишні. URL: <http://klyuch.com.ua/m/articles/history/kamyanetski-stezhky-ostapa-vyshni/> (дата звернення: 26.01.2018).
14. Черкашина Т. Ю. Формування жанрів спогадової літератури. *Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського*: зб. наук. праць. Миколаїв: МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2013. Вип. 4.11 (90). С. 302–306.
15. Щоденники Докії Гуменної. *Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України*. Ф. 234. Оп. 11. 112 арк.

References:

1. Andrusiv S. Pisliamova. Palii L. Dytynstvo, zametene chasom. Spohady. Kyiv: Yaroslaviv Val, 2006. 92 s.
2. Boneckaya N. «Obraz avtora» kak e'stetcheskaya kategoriya. Kontekst-1985. Lit.-krit. issledovaniya. Moskva: Nauka, 1986. S. 241–269.
3. Vinogradov V. O teorii xudozhestvennoj rechi. Moskva: Vysshaya shkola, 1971. 240 s.
4. Vinogradov V. O yazyke xudozhestvennoj prozy. Moskva: Nauka, 1980. 360 s.
5. Hai-Holovko Olexa. Poiedynok z dyiavolom. URL: http://kodyma.od.ua/articles.php?article_id=108 (data zvernennia: 22.11.2017).
6. Halych O., Nazarets V., Vasyliiev Ye. Teoriiia literatury. Kyiv: Lybid, 2001. 488 s.
7. Dyvnych Yu. Na ispyti Velykoi Revoliutsii 1917/18 – 1948 / Yur[iii] Dyvnych. [Novyi Ulm]: Ukraina, 1949. 69 s.

8. Zhurba H. Mandruvaty pryiemno samii [virsh]. Nashe zhyttia. 1952. Ch. 9. S.2.
9. Lezhen F.V zashhitu avtobiografii. Inostrannaya literatura. 2000. № 4. S. 110–122.
10. Lysty L. Palii. Zberihaiutsia v rodyynnomu arkhivi V. Matska.
11. Lotman Yu. Tekst u teksti. L. V. Zavhorodnia. Tekstoznavstvo: navchalno-metodychni rekomendatsii do kursu. Cherkasy: Brama-Ukraina, 2009. S. 63–77.
12. Ryndyk S. Spohad pro O. Vyshniu. Novi dni. 1957. № 94 (lystopad). S. 9–10.
13. Starenkyi Ihor. Kamianetski stezhky Ostapa Vyshni. URL: <http://klyuch.com.ua/m/articles/history/kamyanetski-stezhky-ostapa-vyshni/> (data zvernennia: 26.01.2018).
14. Cherkashyna T. Yu. Formuvannia zhanriv spohadovoi literatury. Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu im. V. O. Sukhomlynskoho: zb. nauk. prats. Mykolaiv: MNU im. V. O. Sukhomlynskoho, 2013. Vyp. 4.11 (90). S. 302–306.
15. Shchodennyky Dokii Humennoi. Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury imeni T.H. Shevchenka NAN Ukrainy. F. 234. Op. 11. 112 ark.

Summary

Liudmyla Dzhyhun

The Image of Real Characters and the Image of the Author of Memoirs as a Syncretic Phenomenon

This article proved that the author's subjectivity organizes the work, creates his or her artistic integrity and has various forms. Orientation of D.Humenna, O. Izarskyi, Yu. Sheveliov, S. Ryndyk on the particular subject, action phenomenon is transformed into the thought, which is fixed on paper and which is the result of intention communication in the form of the monologue, I-statements. Thus personal attitude to the subject of the image is embodied in the language structure of the work, it is the image of the author, his or her particular worldview position. The general theoretical problems of the poetics of autobiography of the memoir genre, in particular diary, which aims to have the prospect of disclosure, and consequently loses such features as mystery, privacy, intimacy have been summarized.

Key words: *author, memoir, poetics, genre, style, structure, author's subjectivity.*

Дата надходження статті: «23» лютого 2018 р.

Дата прийняття до друку: «14» березня 2018 р.